

OP-Pohjola-ryhmän vakavaraisuus kestää eurooppalaisen stressitestin

Euroopan pankkivalvojen komitea (CEBS) koordinoi kesä–heinäkuussa yhteistyössä Euroopan keskuspankin, Euroopan komission ja kansallisten valvontaviranomaisten kanssa EU:n laajuisen stressitestin, joka tehtiin yhteensä 91 pankille. Testi kattaa n. 65 % EU:n pankkisektorin yhteenlasketusta taseesta. Stressitestiin kuuluneet pankit valikoitiin siten, että mukana olivat kunkin maan merkittävimmät pankit ja kansallisen pankkisektorin taseesta tuli kattaa vähintään 50 %. Suomessa Finanssivalvonta vastasi testin suorittamisesta yhteistyössä Suomen Pankin kanssa.

Suomalaisista pankeista stressitesti tehtiin OP-Pohjola-ryhmälle. Kansainvälisen ohjeistuksen mukaan testi keskittyy pankkitoimintaan eikä siinä siten huomioida vakuutus toiminnan riskejä. Tämä rajaus vastaa CEBSin toimialuetta. Finanssivalvonta teki testin yhteistyössä OP-Pohjolan kanssa hyödyntäen Finanssivalvonnan normaalia valvontatietoa.

Myös Nordea Bank -konserniin kuuluva Nordea Pankki Suomi ja Danske Bank -konserniin kuuluva Sampo Pankki kuuluivat testin piiriin emoyhtiöiden kautta. Näiden konsernien testien valvomisesta ja tulosten yksityiskohtaisesta julkistamisesta vastaavat emoyhtiöiden kansalliset valvojat.

Kaiken kaikkiaan EU:n stressitestin kattavuus Suomen pankkimarkkinoista on n. 82 % taseella mitattuna.

Testissä arvioitiin pankkien vakavaraisuuden kestävyttä oletetuissa talouskasvua ja rahoitusmarkkinoiden sokkeja kuvaavissa skenaarioissa. Käytetyt skenaariot ovat CEBSin suunnittelemaa yhteistyössä Euroopan keskuspankin ja Euroopan komission kanssa. Skenaariot kuvaavat epätodennäköistä, mutta mahdollista toimintaympäristön kehitystä. Skenaarioita ei tule tulkita ennusteiksi.

Yhteiset skenaariot kaikille osallistujille

Stressitestissä oletettiin euroalueen kasvun vuosina 2010–2011 kääntyvän negatiiviseksi maailmanlaajuisen kysyntäsokin seurauksena (nk. stressiskenaario, adverse scenario). Skenaariossa myös rahoitusmarkkinoiden oletetaan kehittyvän negatiivisesti eli esimerkiksi osakekurssien putoavan ja korkotason nousevan erityisesti lyhyissä koroissa. Lisäksi testattiin eurooppalaisten valtionlainojen

korkotasoa koskevan markkinasokin vaikutuksia pankkien saamisista kirjattaviin tappioihin. Vertailukohtana testissä laskettiin vaihtoehtoinen kehityskulku (nk. viiteskenaario, benchmark scenario), jossa oletettiin toimintaympäristön kehittyvän stressiskenaariota suotuisammin. Tätäkään skenaariota ei tule tulkita ennusteeksi.

Skenaarioiden perusteella CEBS arvioi eurooppalaisille valtioille keskeiset maakohtaiset makrotaloudelliset muuttujat, lukuun ottamatta kiinteistöjen hintojen muutoksia, jotka perustuivat kansallisten viranomaisten arvioihin. CEBS määritteli molempien skenaarioiden yhteydessä myös tärkeimmät pääomamarkkinoita koskevat oletukset, kuten osakekurssien ja korkotason kehityksen. Kaikki testiin osallistuneet pankit käyttivät vaikutusten arvioinnissa samoja CEBSin antamia skenaarioita ja toimintaympäristöä koskevia muuttujia. CEBS on pyrkinyt turvaamaan testin yhdenmukaisuuden antamalla tarkkoja laskentaohjeita (mm. koskien luottoriskiparametrien määrittämistä).

Stressitestissä arvioitiin skenaarioiden vaikutusta kaupankäyntivarastosta (trading book) ja pankkitoiminnan rahoitustaseesta (banking book) kirjattaviin tappioihin sekä pankin vakavaraisuuden kehitystä. Pankkitoiminnan rahoitustase käsittää pankin lainat ja saamiset sekä muut kuin kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät sijoitukset. Arvioitaessa pankin tuottojen kehitystä skenaarioiden mukaisella aikavälillä oletettiin, että liiketoiminnan volyyymi ei kasva.

Valtionvelan hintaa koskevassa markkinasokissa lähtökohtana käytettiin negatiivisen kasvun skenaariota, joka sisältää yleisen korkotason nousun vuosille 2010–2011. Tämän lisäksi sokissa oletettiin markkinoiden näkemyksen eurooppalaisten valtioiden luottokelpoisuudesta heikkenevän, jolloin korkoerot suhteessa Saksan valtionvelan hintaan kasvavat. Korkeerojen noustessa valtioiden velkakirjojen markkina-arvot alentuvat. CEBS määritteli markkinasokin vaikutuksen kunkin valtion velkakirjoihin erikseen. Esimerkiksi Kreikan valtion lainoille oletettiin 23,1 %:n arvonalentumistappio korkoeron kasvun johdosta (nk. haircut). Kaikki käytetyt parametrit löytyvät CEBSin verkkopalvelusta.

Valtiokohtaisten korkoerojen ja pankin sijoitusten jakauman perusteella laskettiin arvostustappio niille julkisen sektorin saamisille, jotka ovat pankin kaupankäyntivarastossa eli arvostetaan tilinpäätöksessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti.

Lisäksi oletettiin, että valtion varainhankinnan kustannusten nousu heijastuu negatiivisesti myös kyseisen maan yksityisen sektorin luottokelpoisuuteen (eli yritys- ja vähittäisvastuisiin). Tämän vuoksi testissä laskettiin CEBSin antamien herkkyyksien perusteella myös sokin aiheuttamat lisätappiot pankkitoiminnan rahoitustaseeseen kirjatuista yksityisen sektorin saamisista.

Stressitestin tuloksia arvioitaessa valtionvelan markkinasokin perusteella lasketut arvonalentumistappiot lisättiin toimintaympäristön stressiskenaariossa arvioitujen tappioiden päälle.

Stressitestissä OP-Pohjolan vakavaraisuus edelleen merkittävästi yli vähimmäistavoitetasoa

OP-Pohjola-ryhmän pankkitoiminnan tulos säilyi voitollisena testin kaikissa eri osissa ja luottolaitoslain mukainen vakavaraisuus kehittyi vakaasti. Ensisijaisten omien varojen mukainen Tier 1 -vakavaraisuus ylittää selvästi testissä kansainväliseksi vähimmäistavoitetasoksi asetetun 6,0 %:n rajan. Lisäksi kokonaisvakavaraisuus pysyy testin kaikissa vaiheissa merkittävästi lakisääteisen 4,0 %:n minimivaatimuksen yläpuolella.

Stressiskenaariossa Tier 1 -suhde laskee 12,5 %:iin riskipainotettujen saamisten kasvaessa luottokannan laadun heikentymisen johdosta. Yhdistettäessä skenaarioon myös valtionlainoja koskevan markkinasokin vaikutus rahoitusvaroista kirjattaviin arvonalentumisiin, ryhmän Tier 1 -vakavaraisuus laskee 12,3 %:iin. Valtioriskien vaikutus ryhmälle on siten varsin pieni.

OP-Pohjolan vakavaraisuuden vakaan kehityksen taustalla stressiskenaariossa on lähinnä arvopaperisijoitusten maltilliset riskit sekä korkokatteen positiivinen kehitys korkotason noustessa. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät arvopaperit muo-

dostavat suhteellisesti pienen osan pankkitoiminnan rahoitusvaroista. Nollakasvun oletuksesta huolimatta ryhmän korkokate lähtee nousuun, koska testissä oletuksena annettu lyhyiden korkojen nousu vaikuttaa positiivisesti korkokatteeseen.

Verrattuna vuoden 2009 toteutuneeseen kehitykseen arvonalentumistappiot (eli "luottotappiot") pankkitoiminnan rahoitusvaroista vuosina 2010 ja 2011 kasvavat huomattavasti molemmissa skenaarioissa. Tämä on seurausta testissä sovelletuista tavallista selvästi suuremmista tappio-oletuksista, jotka erityisesti vähittäisasiakkaiden osalta johtavat selvästi viime vuotta korkeampiin arvonalentumisiin. Stressitestissä sovellettuja arvoja voidaan pitää vakavina tappio-oletuksina. Esimerkiksi vuonna 2009 vähittäissaamisista kirjattujen arvonalentumisten suhde vastuisiin oli 0,1 %, kun se stressiskenaariossa on kumulatiivisesti vuosina 2010–2011 yhteensä 0,98 % ja valtionlainasokin vaikutus huomioitaessa 1,15 %.

Myös finanssiryhmittymän vakavaraisuus vahva

CEBSin stressitesti oli rajattu koskemaan pankkitoimintaa ja edellä kuvatut tulokset on laskettu yhdenmukaisesti muiden eurooppalaisten pankkikonsernien kanssa. Näin ollen testissä ei arvioitu finanssiryhmittymän rahoitus- ja vakuutuslaitoslain mukaista nk. rava-vakavaraisuutta. Rava-vakavaraisuus käsittää sekä ryhmittymän pankkietä vakuutustoiminnot.

OP-Pohjola-ryhmän rava-vakavaraisuus oli maaliskuun 2010 lopussa 1,62 lakisääteisen minimin ollessa 1,0 ja omien varojen ylijäämä vähimmäismäärään nähden oli 2,3 mrd. euroa. Huomioiden vakavaraisuuden vahvan tason sekä testissä positiivisena säilyvän tuloksen, Finanssivalvonta ja OP-Pohjola arvioivat myös finanssiryhmittymän vakavaraisuuden kestävästi erittäin hyvin CEBSin stressitestin mukaiset skenaariot.

Liite 1 CEBSin stressitestin skenaarioiden keskeisimmät muuttujat Suomen osalta

	Suomi	
Viiteskenaario (Benchmark Scenario)	2010	2011
BKT:n vuosimuutos	0,90 %	1,60 %
Työttömyys (% työvoimasta vuoden lopussa)	10,20 %	9,90 %
Lyhyt markkinakorko (3 kk:n euribor)	1,20 %	2,10 %
Pitkä markkinakorko (10 v)	3,50 %	3,90 %
Liikekiinteistöjen hintojen vuosimuutos	0 %	0 %
Asuntojen hintojen vuosimuutos	0 %	0 %
Stressiskenaario (Adverse Scenario)	2010	2011
BKT:n vuosimuutos	-0,10 %	-0,60 %
Työttömyys (% työvoimasta vuoden lopussa)	10,40 %	11,40 %
Lyhyt markkinakorko (3kk:n euribor)	2,10 %	3,30 %
Pitkä markkinakorko (10 v)	4,00 %	4,60 %
Liikekiinteistöjen hintojen vuosimuutos	-10 %	-10 %
Asuntojen hintojen vuosimuutos	-5 %	-5 %
Valtionlainojen markkinasokki stressiskenaariossa	2010	2011
Pitkä valtionlainakorko (5 v) ¹	2,91 %	4,16 %

¹ sisältää spreadin kasvua suhteessa Saksan valtionlainaan

Liite 2 OP-Pohjola-ryhmän tuloksen ja vakavaraisuuden kehitys stressitestissä

Vuoden 2009 toteutuma	
31.12.2009	milj. euroa
Tier 1 -varat vuoden lopussa	5 227
Omat varat yhteensä vuoden lopussa	5 227
Riskipainotetut saamiset vuoden lopussa	41 480
Liiketulos ennen arvonalentumisia rahoitusvaroista	764
Arvonalentumiset pankkitoiminnan rahoitustaseesta	-180
Tappiot kaupankäyntivarastosta	0
Arvonalentumiset yritys vastuista ¹	0,70 %
Arvonalentumiset vähittäis vastuista ¹	0,07 %
Tier 1 -vakavaraisuus vuoden lopussa	12,60 %
Skenaarioiden tulokset	
Skenaariot on muodostettu erilaisten oletusten mukaan. Viiteskenaariion mukaiset tulokset julkistetaan vertailupohjaksi stressiskenaarille. Skenaarioita ei tule tulkita miltään osin ennusteiksi.	
Viiteskenaario (benchmark scenario), 31.12.2011	milj. euroa
Arvio Tier 1 -varoista	5 616
Arvio omista varoista yhteensä	5 616
Arvio riskipainotetuista saamisista	41 797
Arvio Tier 1 -vakavaraisuudesta	13,40 %
Stressiskenaario (adverse scenario), 31.12.2011	milj. euroa
Arvio Tier 1 -varoista	5 452
Arvio omista varoista yhteensä	5 452
Arvio riskipainotetuista saamisista	43 758
Arvio liiketuloksesta ennen arvonalentumisia rahoitusvaroista ²	1 169
Arvio arvonalentumisista pankkitoiminnan rahoitustaseesta ²	-782
Arvio kaupankäyntivaraston tappioista ²	-36
Arvio arvonalentumisista yritys vastuista ^{1,2}	1,62 %
Arvio arvonalentumisista vähittäis vastuista ^{1,2}	0,98 %
Arvio Tier 1 -vakavaraisuudesta vuoden 2011 lopussa	12,50 %
Valtionlainasokin vaikutukset stressiskenaarissa, 31.12.2011 (stressiskenaario ja valtiolainasokki yhteensä)	milj. euroa
Pankkitoiminnan rahoitustaseesta kirjattavien arvonalentumisten kasvu ²	-97
Kaupankäyntivarastossa olevista julkisen sektorin vastuista kirjattavien arvostustappioiden kasvu ²	-24
Arvio arvonalentumisista yritys vastuista ^{1,2}	1,78 %
Arvio arvonalentumisista vähittäis vastuista ^{1,2}	1,15 %
Arvio Tier 1 -vakavaraisuudesta	12,30 %

Lisäpääoma joka tarvitaan vuoden 2011 lopussa 6 % Tier 1 -vakavaraisuuden saavuttamiseen stressiskenaarion ja valtionlainasokin vaikutusten jälkeen

1. Sisältäen myytävissä olevat rahoitusvarat, eräpäivään asti pidettävät sijoitukset sekä lainat ja saamiset, % saamisista

2. Kumulatiivisesti vuosille 2010 ja 2011

Liite 3 OP-Pohjolan pankkitoiminnan rahoitustaseessa ja kaupankäyntivarastossa olevat saamiset EEA30-maiden julkiselta sektorilta 31.3.2010 (milj. euroa)

	Bruttovastuut (vähennettynä arvonalentumi- silla)	josta		Nettovastuut (vähennettynä arvonalentumi- silla)
		pankkitoi- minnan rahoitus- taseessa	kaupankäyn- tivarastossa	
Itävalta	0	0	0	0
Belgia	159	155	5	159
Bulgaria	0	0	0	0
Kypros	0	0	0	0
Tšekin tasavalta	0	0	0	0
Tanska	0	0	0	0
Viro	0	0	0	0
Suomi	490	301	189	490
Ranska	33	1	32	33
Saksa	170	110	60	170
Kreikka	21	0	21	21
Unkari	0	0	0	0
Islanti	0	0	0	0
Irlanti	41	41	0	41
Italia	7	0	7	7
Latvia	0	0	0	0
Liechtenstein	0	0	0	0
Liettua	0	0	0	0
Luxemburg	0	0	0	0
Malta	0	0	0	0
Alankomaat	2	0	2	2
Norja	0	0	0	0
Puola	0	0	0	0
Portugali	0	0	0	0
Romania	0	0	0	0
Slovakia	0	0	0	0
Slovenia	0	0	0	0
Espanja	0	0	0	0
Ruotsi	96	96	0	96
Iso-Britannia	0	0	0	0